

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

О. О. Красненко, Г. В. Супрун ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК В УЧНІВ З АУТИЗМОМ З ОПОРОЮ НА МЕТОД СЕНСОРНО- ІНТЕГРАТИВНОЇ ТЕРАПІЇ	134
М. О. Купченкова, О. В. Мартинчук МЕТОД СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЯК ЗАСІБ ПЕДАГОГІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	136
В. О. Кушнарєва, Р. О. Павлюк ОСОБЛИВОСТІ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА	138
А. П. Кушнірчук, Т. В. Хомик, С. О. Логвиненко ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ НАВИЧКИ МОВНОГО АНАЛІЗУ ТА СИНТЕЗУ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	141
М. В. Лазаренко, Р. О. Павлюк РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЗАСОБАМИ КОМУНІКАТИВНОЇ СИСТЕМИ РЕКС	144
В. Р. Левчук, О. А. Козлюк ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДЕНВЕРСЬКОЇ МОДЕЛІ РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА	147
Н. А. Лопатинська НЕЙРОПРОПИСИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГРАФОМОТОРНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	149
М. М. Мартинчук, Г. І. Васильєва ПОЛІСЕНСОРНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИКИ «ГАРНОГО СТАРТУ»	151
М. М. Михальченко, О. П. Таран ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ ТА РОЗУМІННЯ ЗВЕРНЕНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	153
В. М. Міронова ДЕНВЕРСЬКА МОДЕЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО- КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З РАС В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	155
В. М. Мошина, Е. А. Данілавичюте ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ КАТЕГОРІЙ ВІДМІНКА ТА РОДУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНШОМОВНИХ РОДИН	157

що Методика гарного старту, яка синхронізує слухові, зорові та рухові компоненти, є перспективним інструментом, вони високо оцінюють її доцільність, але потребують ресурсів і навчання.

Перспективами подальших досліджень є розроблення та апробація комплексів занять на основі Методики гарного старту для дітей з різними освітніми труднощами.

Список літературних джерел:

1. Луцько К. В., Махлун В. О., Ступак Д. Д. Активізація полімодального сприймання у дітей з особливими потребами та її зв'язок з їх інтелектуальним розвитком. *Ключові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.*: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 2019). 2019. С. 51–54.
2. Луцько К. В., Мартинчук О. В. Сенсорні чинники когнітивного розвитку дітей з особливими освітніми потребами. *Modernization of the educational system: world trends and national peculiarities*: Conference proceedings of the II International scientific conference (Kaunas, Lithuania, February 22nd, 2019). 2019. С. 253–258.
3. Луцько К. В. Сенсорний розвиток дитини з особливими потребами: ресурси та перспективи. 2018. URL : <https://www.researchgate.net/publication/337544529>
4. Bogdanowicz M., Barańska M., Jakacka E. *Od piosenki do literki, czyli Metoda Dobrego Startu: dla uczniów klas „0” i „I” i uczniów mających trudności w nauce czytania i pisanie. Część 1*. Gdańsk: Wydawnictwo „Fokus”, 1998. 118 с.
5. Bogdanowicz M., Link-Dratkowska E. (2020). *Dobry start według profesor Marty Bogdanowicz: Vademecum dla nauczycieli*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2020. 56 с.

М. М. Михальченко, м. Київ

mmmykhalchenko.fpsrso24m@kubg.edu.ua

О. П. Таран, м. Київ

op.taran@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ ТА РОЗУМІННЯ ЗВЕРНЕНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Однією з основних проблем у роботі з дітьми з розладами аутистичного спектра є формування розуміння мовлення. На відміну від однолітків із типовим розвитком, такі діти часто мають труднощі у сприйманні зверненого мовлення, що ускладнює комунікацію та соціальну адаптацію. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю глибшого вивчення цих особливостей і пошуку ефективних методів корекційно-розвивальної роботи.

Проблему мовленнєвого розвитку та розуміння зверненого мовлення досліджували українські науковці, зокрема В. Тарасун, М. Базима, М. Свідерська, Т. Куценко та ін. М. Свідерська описує етапність формування розуміння мовлення — від розпізнавання голосу до виконання інструкцій [1, с.121-124]. Інші дослідники підкреслюють ситуативний і нестійкий характер цього процесу, залежність від зацікавленості та потреби в наочній підтримці. Вчені зазначають, що діти з РАС краще розуміють короткі й конкретні висловлювання, тоді як складні мовні конструкції та абстрактні поняття викликають труднощі у спілкуванні.

З метою вивчення рівня сформованості та особливостей сприймання і розуміння зверненого мовлення нами було здійснено два етапи констатувального експерименту. Перший полягав у проведенні експертного оцінювання (виконання проб дітьми), адаптованого за методикою Х. Ткач [2, с. 26-35], розділеного на два блоки: слухове сприймання (гнозис) та розуміння мовлення. Дослідження відбувалося на базі логопедично-корекційного центру Олександри Зінченко. Вибірку складала 10 дітей від 3.5 до 6 років.

Для оцінювання результатів дослідження нами було розроблено шкалу від 0 до 3 балів для кожної проби: 3 бали — самостійне виконання завдання за словесною інструкцією; 2 бали — виконання з мінімальною підтримкою (повтор, інтонаційне підсилення чи легка жестова підказка); 1 бал — виконання за умови вираженої допомоги (жестової, фізичної чи моделювання дії); 0 балів — відсутність правильної реакції навіть за підтримки. На основі отриманих результатів визначали рівень сформованості: високий (80–100%, 34–42 бали) — дитина самостійно розуміє звернене мовлення, або з легкою допомогою; середній (50–79%, 21–33 бали) — потребує часткових підказок; низький (менше 50%, 0–20 балів) — виконання лише зі значною підтримкою, або не можливе взагалі.

У результаті кількісного та якісного аналізу встановлено, що 40% дітей мають високий рівень сформованості сприймання й розуміння мовлення, 20% — середній, а 40% — низький. Кращі результати першого блоку спостерігалися під час виконання завдань із розпізнавання знайомих та емоційно значущих звуків (тварин, музичних інструментів), тоді як найбільші труднощі виникали при розпізнаванні побутових шумів. У другому блоці складнощі зумовлювали завдання, пов'язані з прийменниками, характеристиками предметів та функціональністю іменників, тобто ті, що вимагали абстрактного мислення. Вищі показники спостерігалися під час реакції на ім'я, розуміння дій у контексті та назв мотиваційних предметів. Загалом у дітей з РАС виявлено вибіркоче розуміння мовлення — краще при використанні знайомих і емоційно значущих слів, що підвищують зацікавленість і полегшують сприймання.

Проаналізувавши індивідуальні показники дітей ми виявили, що розвиток сприймання та розуміння мовлення не завжди корелює з хронологічним віком дитини. Зокрема, учасник Д10 (3,5 року) продемонстрував вищі результати, ніж дитина Д3 (5 років). Така відмінність зумовлена індивідуальними особливостями

розвитку дітей з РАС – рівнем сенсорних, когнітивних і емоційно-вольових процесів, досвідом соціальної взаємодії та комунікації. Важливу роль відіграє також систематичність корекційної роботи й узгодженість підтримки між родиною та фахівцями.

Для отримання додаткової інформації, нами було проведено два опитування на електронній платформі Google Forms для логопедів та батьків дітей з РАС, опитування проводилися анонімно з можливістю множинного вибору серед варіантів відповіді. Результати опитувань показали, що діти з РАС демонструють краще розуміння простих звернень, особливо за наявності жестової чи візуальної підтримки. Їхнє сприймання мовлення має ситуативний характер і залежить від контексту та емоційного стану. Фахівці й батьки відзначають значущість візуальної опори, поетапності та індивідуального підходу в роботі з дітьми даної категорії.

Отже, отримані результати підтверджують необхідність комплексного підходу до розвитку сприймання та розуміння мовлення, активної співпраці родини й фахівців.

Список використаних джерел:

1. Свідерська М. М. Розвиток імпресивного мовлення при нормальному онтогенезі та розладах спектру аутизму *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2016. Вип. 32(2). С. 120–124.
2. Ткач Х. Обстеження мовленнєвого розвитку дітей з аутизмом і тяжкими порушеннями мовлення. На основі поведінкового підходу [Електронний ресурс]. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 136 с.

В. М. Міронова, м. Київ
Childs.victory@gmail.com

ДЕНВЕРСЬКА МОДЕЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З РАС В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Зростання поширеності розладів аутистичного спектра у дітей раннього та дошкільного віку актуалізує необхідність використання таких освітніх підходів, які поєднують доказовість, орієнтацію на індивідуальні особливості розвитку дитини і можливість практичного впровадження у звичайному закладі дошкільної освіти. Для України, що декларує інклюзивну освіту та рухається у напрямку реалізації європейських стандартів «освіти без бар'єрів», є актуальним завдання перенесення доказових клінічних моделей у повсякденний освітній контекст ЗДО, де дитина проводить значну частину часу, взаємодіючи з однолітками та